

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

2019

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА

(Приет с Решение на УС на НИП по т. 1 от Протокол №116/10.02.2020 г.)

Съдебното обучение в НИП – приемственост и международен авторитет

Съдебното обучение е предизвикателство, което през годините обедини усилията на съдебната, изпълнителната и законодателната власт, на цялата професионална общност и на международните партньори на Националния институт на правосъдието в името на изграждането на достойни и професионални кадри в съдебната система, които споделят и защитават принципите на върховенството на правото и правата на човека.

През 2019 г. продължихме да изпълняваме отговорната мисия да формираме и развиваме професионални знания, умения и способности на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители.

Обучихме 9 447 представители на професионалната общност в 416 обучителни дейности - рекорден брой участници от създаването на НИП - постижение, което се дължи на всеотдайната работа на НИП като публична институция и ефективното взаимодействие с Управителния съвет и Програмния съвет на Института, Висшия съдебен съвет, Министерството на правосъдието, съдилищата и прокуратурите в страната. Успешно изпълнихме проекта „Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“. За три години 14 659 съдии, прокурори, следователи, служители на разследващите органи и други представители на професионалната общност надградиха знания и умения със средствата по Оперативната програма.

Съдебното обучение – минало, настояще и бъдеще – *НИП отчита и оценява постигнатото през годините в съдебното обучение като ангажираност и обединени усилия на ниво професионални общности, институции и държави.* През 2019 г. отбелязахме две годишнини: 15 г.

Национален институт на правосъдието и 25 г. съдебно обучение в България. Двойният юбилей бе честван с международна конференция „Съдебното обучение – минало, настояще и бъдеще“, в рамките на която поставихме началото на една продължаваща дискуссия за съдебното обучение през 21 век – свързано с тясното интегриране на обучението в работата и създаването на условия за развиване на уменията и способностите извън традиционната учебна среда.

Международна конференция „Съдебното обучение – минало, настояще и бъдеще“

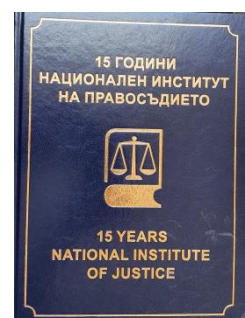
Над 130 представители на съдебната система, съдебни обучители, директорите на НИП от създаването му до днес, представители на изпълнителната и законодателната власт и национални и международни партньори на Института през годините уважиха празника на НИП. Директорът на Академията по европейско право, д-р Волфганг Хойзел припомни първите стъпки на България като част от семейството на ЕРА – далечната 2008 г., когато бе подписано Споразумението за

присъединяване на България към Академията по европейско право. Това даде възможност на 1736 български магистрати и други представители на професионалната общност да участват в обученията, организирани от Академията.

Генералният секретар на Европейската мрежа за съдебно обучение Маркус Брюкнер подчерта предизвикателствата и перспективите пред съдебното обучение в Европа и ключовата роля на Института в европейското съдебно обучение. Той благодари на НИП за положените усилия, които поставят България на трето място сред 39 членове на ЕМСО по брой обучени магистрати и съдебни служители през 2018 г. в рамките на различните дейности на Мрежата – постижение, което утвърждава мястото на Националния институт на правосъдието сред водещите обучителни институции за съдии, прокурори, следователи и съдебни служители в Европейския съюз.

Институционалните партньори, допринесли за създаването и утвърждаването на НИП, както и съдебните обучители на НИП през годините бяха отличени с юбилейни плакети.

Всички участници в конференцията получиха специално издание за юбилея алманах „15 години Национален институт на правосъдието“, изготвен под ръководството на редакционен съвет с участието на Миглена Тачева, проф. Пенчо Пенев, Драгомир Йорданов и Даниела Доковска - научен редактор на изданието.

***НИП – член на
Управителния комитет
на ЕМСО***

През 2019 г. НИП получи международно признание с избирането си за член на Управителния комитет на ЕМСО на Общото събрание на Мрежата в гр. Букурещ, Румъния, проведено на 27 - 28 юни 2019 г.

Управителният комитет на ЕМСО е ръководен орган на Мрежата, който решава стратегически въпроси, свързани с нейната дейност, и упражнява надзор върху работата на Генералния секретар. В оспорвана надпревара между 15 съдебни школи, НИП беше избран за член на 9-местния Управителен комитет.

Международното признание за приноса на Националния институт на правосъдието в европейското съдебно обучение е още едно доказателство, че в общия европейски проект, който с общи усилия градим, няма малки и големи държави.

***Европейско измерение
на съдебното обучение***

Европейското измерение на съдебното обучение е ключов аспект на обучителните дейности на Националния институт на правосъдието. Водещо е разбирането за интегриране на обучението по право на ЕС и по права на човека в обученията по специфични теми в областта на гражданското, наказателното и административното правораздаване. Българските представители в европейските и международните институции са активно ангажирани в цялостния процес на планиране, подготовка и провеждане на обучителната дейност на НИП - те участват в процеса на проучване на потребностите, в създаването и провеждането на учебни програми и планове, и в разработването на самообучителни ресурси.

През 2019 г. НИП се включи в разработването на два стратегически документа в областта на върховенството на правото, разработени от ЕМСО:

- „Върховенството на закона в Европа. Гледната точка на практиците и на академичната общност“;
- „Наръчник за обучение на съдии и прокурори в областта на върховенството на закона“.

В рамките на Европейската мрежа за съдебно обучение от 2020 г. НИП ще участва за първи път със свои представители в работните подгрупи на Мрежата по наказателно право, административно право, права на човека и основни свободи. Това ще създаде възможност

експертната компетентност на българските съдебни обучители да бъде интегрирана на европейско ниво чрез участието им в международни преподавателски и изследователски екипи.

***Хоризонтални
политики в
съдебното обучение***

Инвестирайки в бъдещето на съдебната система – в изграждането на професионално подготвени кадри, Националният институт на правосъдието очерта визията си за съдебно обучение в Стратегически план за дейността на НИП 2020 - 2022 г., приет от УС на НИП през м. декември 2019 г. За първи път съдебното обучение е структурирано в цялостна рамка от взаимосвързани хоризонтални политики, които предстои да бъдат последователно развити в задължителното първоначално и въвеждащо обучение, и в текущото обучение на лицата по чл. 249 от Закона за съдебната власт. Ключов компонент в стратегическото виждане на НИП за модерна учебителна среда е създаването на учебен комплекс с необходимия стандарт, включващ мултифункционални учебни пространства, зони за практическа, групово работна, самоподготовка, както и база за настаняване на обучаеми и обучители. Това стои в основата на съвместната работа с Висшия съдебен съвет - изграждане на модерен учебен център, който да посрещне постоянно нарастващите потребности от съдебно обучение. Убедена съм, че този център решаващо ще промени качеството и мащаба на учебителните дейности, които провеждаме - в съответствие с добрите европейски практики за осигуряването на модерна инфраструктура и материална среда.

***Обновен състав и
организация на работа на
Програмния съвет на
НИП***

През 2019 г. стартира дейността си обновеният състав на Програмния съвет на НИП съгласно Вътрешните правила за реда и учебителната дейност на НИП. На 30 май 2019 г. бе проведено първото заседание на Програмния съвет, на което членовете се разпределиха в следните експертни групи:

- Върховенство на правото, съдебна етика и интегритет;
- Развиване на умения за упражняване на професията съдия и професионална специализация. Управленски умения;
- Развиване на умения за упражняване на професиите прокурор и следовател и професионална специализация. Управленски умения;

- Развиване на професионалните умения на съдебните служители и съдебните заседатели;
- Развиване на професионалните умения на служителите на Министерство на правосъдието и на други лица, съгласно чл. 249 от ЗСВ;
- Развиване на професионалните умения на членовете на Висшия съдебен съвет и на инспекторите в Инспектората към Висшия съдебен съвет.

Областите на компетентност на експертните групи на Програмния съвет бяха идентифицирани в сътрудничество с Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Прокуратурата на РБ, Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет и Министъра на правосъдието въз основа на стратегическите приоритети в съдебното обучение и мерките от компетентността на НИП, произтичащи от поети от РБ международни ангажименти.

През м. ноември 2019 г. експертните групи на Програмния съвет проведоха заседания, на които бе обсъден проектът на Стратегически план на Института, както и предложения за нови теми и преподаватели, които да обогатят портфолиото с обучителната дейност на НИП. Преформатирането на начина на формиране, състава и функциите на Програмния съвет с Вътрешните правила за организацията и реда на обучителната дейност на Националния институт на правосъдието създаде условия за разгръщане на дейността му във взаимодействие с преподавателските екипи на Института, в разработването и актуализирането на учебни планове и програми.

Етика и върховенство на право на правото – стратегически приоритет на НИП

През 2019 г. НИП продължи да следва хоризонталния подход на интегриране на въпросите за етично поведение в задължителното първоначално и текущо обучение на НИП. Чрез този подход етичните предизвикателства се включват в обученията, развиващи специфични

умения за упражняване на професията съдия, прокурор, следовател и правомощията на административен ръководител в органите на съдебната власт. 102 ръководители на апелативни, окръжни и районни съдилища бяха обучени по етични въпроси, свързани с процеса на вземане на решения, управление на човешки ресурси, отчетност и финансов контрол. През м. март - април 2019 г. НИП организира регионални срещи с председателите

на 52 съдилища – партньори по Програмата за регионално обучение, на които бяха обсъдени възможностите за предоставяне на насоки и консултиране по съдебна етика в съответствие със Становище № 21 (2018) на КСЕС „Превенция на корупцията сред съдиите“.

На 14.11.2019 г. федералният съдия на щата Минесота Джон Тунхайм обсъди с кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи етичните предизвикателства, пред които са изправени представителите на професионалната общност. В лекцията си той подчерта, че върховенството на закона може да бъде постигнато от магистрати с високи нравствени стандарти на поведение и отстояващи в работата си лична и институционална независимост и интегритет.

Постигнатото от НИП в областта на превенцията на корупцията и етичните правила бе отчетено във Втория доклад от Четвъртия кръг на оценка на Групата държави срещу корупцията (GRECO), приет по време на последната пленарна среща в Страсбург, 2 - 6 декември 2019 г. По отношение на обучението на съдиите и прокурорите за първи път е констатирано задоволително изпълнение на поставените препоръки.

Взаимодействие с професионалните съсловни организации

Перспективите пред съдебното обучение и възможностите за сътрудничество с професионалните съсловни организации бяха обсъдени на работна среща с представители на Съюза на съдиите в България, Асоциацията на българските административни съдии, Асоциацията на съдиите в България, Асоциацията на прокурорите в България, Камарата на следователите в България, Националното сдружение на съдебните служители, Сдружението на администрацията в органите на съдебната власт и Българската асоциация на съдиите по вписванията, проведена на 21.03.2019 г. На срещата бе постигнато съгласие за взаимодействие и споделяне на професионален опит и добри практики за формирането и надграждането на практически знания и умения в професионалната общност. Разработването на обучителни дейности и учебни материали в областта на етиката и интегритета на магистратите и съдебни служители беше идентифицирано като потенциално направление, в което Институтът и професионалните съсловни организации могат ефективно да си сътрудничат.

Самообучителни ресурси

Със средствата на ОП „Добро управление“ разработихме 15 помагала и ръководства в помощ на колегите в съдебната система, които дават полезни практически насоки в изпълнението на ежедневните им професионални задължения и отговорности. Електронният формат на помагалата е достъпен във виртуалната библиотека на НИП в Портала за електронно обучение на Института. Темите на изготвените помагала са, както следва:

- Процедури пред Съда на ЕС. Практически наръчник
- Административните съдилища и правото на ЕС
- Европейско гражданство. Вътрешни политики на ЕС Медиите и съдебната власт
- Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси в ЕС
- Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в ЕС
- Управление на съдебната власт. Ръководство за административни ръководители
- Деловодство граждански дела. Наръчник на служителя
- Деловодство наказателни дела. Наръчник на служителя
- Деловодство административни дела. Наръчник на служителя
- Деловодство търговски дела. Наръчник на служителя
- Съдебни секретари. Наръчник на служителя
- Връчване на призовки и съдебни книжа. Наръчник на служителя
- Наръчник на съдебните процедури за производствата по стабилизация и търговска несъстоятелност
- Ръководство на административен съдебен състав.

С осигуряването на достъпни електронни ресурси (наръчници, помагала, ръководства) създаваме условия за развиването на знанията и уменията на всички български магистрати и съдебни служители, които 24 часа, 7 дни в седмицата имат достъп до виртуалната библиотека на НИП.

Книжните издания на изготвените ресурси се разпространяват сред всички органи на съдебната власт. Освен като материали за самоподготовка, развиващи модела на самообучение, тези ресурси се интегрират в организирани присъствени и дистанционни форми на обучение на задължителното първоначално и текущото обучение на магистратите и съдебните служители.

Информационните и комуникационните технологии в съдебното обучение

Обучаваме системата и себе си, като част от нея, да работи и ползва цифровите технологии като неизменна част от правосъдието в дигиталната ера. През 2019 г. над 1500 потребители ползваха онлайн ресурсите на НИП в Портала за електронно обучение - колеги, с които заедно

проправяме пътя на мобилното обучение като пресечната точка на компютърните технологии и електронното обучение. Посещенията на сайта на НИП са 31 000 – 85 души на ден посещават уебстраницата на Института. Постоянен приоритет на Института е дигитализирането на обучителната дейност във всички нейни измерения - организация, управление, провеждане и отчитане на обученията. Тази цел се осъществява по проекта

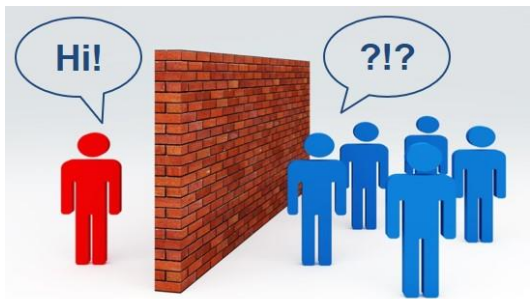
„Иновативни продукти и услуги в обучението, предоставяно от НИП“, финансиран по ОП „Добро управление“. Доставената техника по проекта осигури провеждането на комплекс от веб-базирани обучения:

- уебинари по теми, насочени към развиване на уменията за публично говорене, вербалната и невербална комуникация, в които участваха 66 представители на професионалната общност;
- виртуална класна стая като част от обучението на тема „Въведение във философията на възстановителното правосъдие. Принципи, практики и приложение в наказателно производство и гражданскоправен контекст“;
- видеоуроци за работа с електронните ресурси на Европейската съдебна мрежа.

В Портала за електронно обучение на НИП бе публикуван подкаст на уебинара, организиран от Европейската мрежа за съдебно обучение за компетентността на Европейската прокуратура в областта на разследването и наказателното преследване на престъпления срещу финансовите интереси на ЕС, както и самообучителната форма на тема „Нови изисквания на превантивното законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма“. 169 потребители преминаха самообучителната форма.

Повишаване на чуждоезиковата компетентност

НИП разглежда усъвършенстването на чуждоезиковите умения на магистратите и съдебните служители като ключов инструмент в укрепването на съдебното сътрудничество по гражданскоправни и наказателноправни въпроси, основано на взаимното доверие в ЕС. Стратегическият план на Европейската мрежа за съдебно обучение 2021 - 2027 подчертава ролята на националните обучителни институции в осигуряването на основните нива на чуждоезикова подготовка на представителите на професионалната общност. В изпълнение на този приоритет, със средствата на ОП „Добро управление“, Националният институт на правосъдието разработи собствена електронна платформа за самообучение по специализиран/юридически английски език, включваща разработки на 15 правни теми.

През 2019 г. продължи чуждоезиковото обучение в присъствена и дистанционна форма по английски и френски език, осъществявано по проекта „Иновативни продукти и услуги в обучението, предоставяно от НИП“. 150 магистрати и съдебни служители преминаха организирани курсове по чуждоезикова подготовка. Обучението покрива нивата от B1 до C1 съгласно Европейската референтна езикова рамка, както и правен английски/френски език.

Успехите, които отчитаме днес са показател за авторитета на Националния институт на правосъдието като средище за професионално обучение на кадрите в съдебната система.

Успехите са доказателство и за смисъла да си поставяме високи цели, да работим в екип и да имаме самочувствието и дързостта да сме сред водещите институции за съдебно обучение в Европа.

Благодаря на съдебните обучители, които стоят в основата на постиженията на НИП като учебна институция. Признателна съм на всички колеги от НИП и от съдебната система, с които заедно упорито работим за професионализъм в системата и утвърждаването на принципите на върховенството на правото.

Нека продължим да работим за изграждане на достойни и професионални кадри - това е посланието, което отправям към Вас, уважаеми колеги и приятели на НИП.

МИГЛЕНА ТАЧЕВА /n/

Директор на Националния институт на правосъдието

Компетентни и подготвени кандидати за младши съдии, младши прокурори и младши следователи чрез осъществяване на качествено съдебно обучение

Проведена бе нова процедура по оценяване на постоянните преподаватели в НИП, утвърдена с Вътрешните правила за организацията и реда на обучителната дейност в Националния институт на правосъдието, в сила от 01.01.2019 г.

Програмите за задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи бяха актуализирани и съобразени с промените в нормативната уредба и с изводите и констатациите, направени в анкетите на кандидатите за младши магистрати.

Препоръките за повече практически занятия, както и по-задълбочено изучаване на темите, свързани с въззивното производство, са вече част от учебния график на кандидатите за младши съдии от Випуск 2018/2019 г. и на младшите съдии от Випуск 2019/2020 г. В учебния график на кандидатите за младши прокурори Випуск 2018/2019 г. и Випуск 2019/2020 г. са увеличени часовете за обсъждане на темите, свързани с материалното право. Включени са и повече практически упражнения, както и общи симулирани процеси с кандидатите за младши съдии.

Продължителността на практическите стажове в СРС и СРП беше удължена. При кандидатите за младши съдии бяха проведени двуседмични стажове в Гражданска и двуседмични стажове в Наказателна колегия. При кандидатите за младши прокурори стажът беше с продължителност от две седмици в СРП. В рамките на програмата за задължително първоначално обучение на кандидатите за младши следователи бяха проведени

ежеседмични практически стажове в НСлС и следствените отдели на СГП, Специализирана прокуратура и ОП София. Проведени бяха и практически занятия извън НИП (огледи, претърсвания, ексхумация и др.) съвместно с експерти от ГДБОП, районни прокуратури и следствени отдели.

Продължава практиката за включване на курсистите в обучителния процес чрез представянето на определени теми от програмата пред колегите им от съответната група.

Бяха проведени съвместни изнесени обучения на кандидатите за младши магистрати по програми с практическа насоченост и удовлетворяващи потребностите им, като симулативни процеси, ролеви игри и др.

Информационните и комуникационните технологии се използват регулярно в обучението на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, както и се използват функционалностите на Портала за електронно обучение на НИП.

Обучението на тема „Етични предизвикателства в работата на съдията, прокурора и следователя” беше актуализирано и проведено в смесен формат, като се включиха нови акценти във връзка с утвърждаването на върховенството на закона, независимостта на съдебната власт и предотвратяването на конфликта на интереси.

Акцент в програмите за обучение продължава да бъде интегрирането на практиката по прилагане на правото на ЕС и на ЕКПЧ. Проведено бе обучение по Право на ЕС за всички курсисти в смесена форма - дистанционна с продължителност 4 седмици и присъствена среща в рамките на 2 дни. По време на обучението бяха разгледани актуални казуси в контекста на приложението на правото на ЕС и практиката на Съда на Европейския съюз.

Задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор и младши следовател

От 1 януари до 29 юни 2019 г. продължи курсът за задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2018/2019 г.

В рамките на програмата за задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, Випуск 2018/2019 г., бяха проведени тематични практически обучения в УБ “Цигов чарк” и УБ “Трендафила”.

През месец май 2019 г., във връзка с изпитите в края на обучението по чл. 258, ал. 2 от ЗСВ, бяха проведени 4 работни срещи по 5 дни за подготовка на изпитните комисии. Бяха организирани и проведени 4 писмени и 4 устни финални изпита.

След положените изпити успешно завършиха обучението си курсистите от Випуск 2018/2019 г., както следва:

- 32 кандидати за младши съдии с общ успех 5.92, при общ успех 5.92 на кандидатите за младши съдии от Випуск 2017/2018;

- 32 кандидати за младши прокурори с общ успех 5.63, при общ успех 5.79 на кандидатите за младши прокурори от Випуск 2017/2018;

- 12 кандидати за младши следователи с общ успех 5.86, при общ успех 5.61 на кандидатите за младши следователи от Випуск 2017/2018.

Средният успех на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2018/2019 г. е отличен 5.80.

На 1 октомври 2019 г. започна курсът за задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2019/2020 г., като понастоящем в НИП се обучават 28 кандидати за младши съдии, 34 кандидати за младши прокурори и 20 кандидати за младши следователи¹.

Участие на кандидатите за младши съдии, прокурори и следователи в Европейската мрежа за съдебно обучение

През 2019 г. НИП взе участие в два полуфинала на престижното международно състезание ТЕМИС на Европейската мрежа за съдебно обучение. Първото се проведе в периода 23 - 26 април 2019 г. в гр. Будапеща, Унгария. В състезанието участва български отбор в състав: Диана Асеникова – кандидат за младши съдия, Ина Бончева – кандидат за младши прокурор и Калина Гроздева – кандидат за младши прокурор, ръководени от Диана Мицканова, постоянен преподавател на кандидатите за младши прокурори от Випуск 2018/2019 г. Българският отбор представи темата „Наказателно преследване на домашното насилие върху жени“. За своето представяне отборът получи висока оценка от авторитетното международно жури.

¹ На заседание на УС на НИП, проведено на 30.09.2019 г. бе прекъснато обучението на четирима кандидати за младши магистрати (един младши съдия, двама кандидати за младши прокурори и един кандидати за младши следовател).

Домакини, участници и гости на състезанието ТЕМИС, проведено в България

В периода 2 - 5 юли 2019 г. България бе домакин на международното състезание “ТЕМИС”, организирано от ЕМСО на тема “Съдебна етика и професионално поведение”. Българският отбор бе в състав: Константина Христова, Светослав Иванов и Боряна Христова - кандидати за младши съдии и ръководител - Илияна Балтова, постоянен преподавател на кандидатите за младши съдии Випуск 2018/2019 г. Отборът представи темата “Право на достъп до съд, а не право да се обижда – как да се справим с жалбоподатели, които използват обиден език към съда”. В своята презентация българският отбор представи подготвен за целта късометражен филм и получи специалната награда за иновативен подход при представянето.

76 български участници - кандидати за младши магистрати и младши магистрати участваха в организирани дейности в България и в други страни членки на ЕС по програма АЯКОС. 42 младши магистрати от сродни европейски школи, членове на ЕМСО, посетиха НИП в организирани обмени през 2019 г.

Участници в организирания международен обмен по програма Аякос в НИП

Продължаващо обучение на младшите съдии и прокурори след завършване на курса за задължително първоначално обучение

1. Обучение за младши съдии, младши прокурори и младши следователи

Съгласно чл. 39 от Правилника за организацията на дейността на Националния институт на правосъдието и на неговата администрация, Националният институт на правосъдието осъществява методическо ръководство на младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи, докато заемат съответната длъжност. За целта всяка година се организират срещи - обсъждания с младшите съдии, прокурори и следователи, преминали през курса на първоначално обучение в НИП.

В периода 10 - 11 юли 2019 г. бяха проведени годишна среща с младшите прокурори от Випуск 2017/2018 г. и годишна среща с младшите следователи от Випуск 2017/2018 г.

В срещите участваха общо 31 представители на младшите прокурори и младшите следователи. Резултатите от проведените анкети сред участниците в обучението сочат, че младшите прокурори и младшите следователи оценяват положително проведеното задължително първоначално обучение и единодушно посочват, че то е предоставило добра основа за бъдещата им работа. Приветства се тенденцията за увеличаване на практическите занятия и стажове и се препоръчва увеличаване и надграждане на специализираните обучения за младши съдии, младши прокурори и младши следователи в рамките на двугодишния им мандат, както и въвеждане на чуждоезиково обучение.

В рамките на проект „Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието”, финансиран по Оперативна програма "Добро управление", на 11 юли 2019 г. бе проведено обучение за младшите съдии от Випуск 2018/2019 г. През есента на 2019 г. по същия проект бяха проведени още 3 обучения, съответно за младши съдии (22 - 23 октомври 2019 г.), младши прокурори и младши следователи (15 - 16 октомври 2019 г.). Обученията се фокусираха върху въззивното производство и предизвикателствата в работата на съдията, прокурора и следователя след назначаването им по реда на чл. 243 от ЗСВ.

2. Магистрати – наставници

В периода 15 - 18.04.2019 г. в НИП бяха организирани срещи на съдиите, прокурорите и следователите - наставници. За първи път срещите се проведоха присъствено и дистанционно - чрез видеоконферентна връзка, като в тях взеха участие 47 магистрати - наставници. Основните теми в работата бяха: представяне на програмата на задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши магистрати и обсъждане на предложения от актуализиране на програмата. Беше представен електронният форум на съдиите, прокурорите и следователите - наставници. Бяха обсъдени предложения относно нормативно уреждане на дейността на магистратите - наставници, етичните предизвикателства, както и оценяването на младшите магистрати от наставниците.

По проекта на НИП „Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието”, през месец ноември 2019 г. за първи път бе проведено специализирано обучение за магистрати - наставници, в рамките на което бяха обсъдени въпроси, свързани с формирането на специфични неюридически умения, които са в основата на успешното осъществяване на работата на наставниците.

Задължително въвеждащо обучение на съдии и прокурори при първоначално назначаване в органите на съдебната власт

През 2019 г. продължи организирането и осъществяването на задължителните форми на квалификация на магистратите по чл. 259 от ЗСВ. В периода 28 януари - 1 февруари 2019 г. бе проведено 1 обучение за новоназначени прокурори на районно ниво с общо 18 участници.

В периода 25 - 29 ноември 2019 г. бе проведено едно обучение за новоназначени съдии на районно ниво по темата “Граждански процес” с 9 участници.

Проведените семинари за новоназначени съдии и прокурори са оценени отлично от всички участници, като препоръките са свързани с увеличаването на продължителността на семинарите, с оглед задълбочаване на знанията и развитието на умения за успешно изпълнение на избраната магистратска професия. В тази връзка са актуализирани програмите от курса за задължително въвеждащо обучение на новоназначени прокурори в районните прокуратури, като същите ще бъдат провеждани в смесена форма (един месец

дистанционна част и една седмица - присъствена). В същата насока са актуализирани и програмите за задължително въвеждащо обучение на новоназначени съдии на районно ниво по темите “Наказателно право” и “Наказателен процес” и по модул “Вещно право и съдебна делба”. Процесът по актуализиране на програмите за въвеждащо обучение на новоназначени съдии ще продължи и през 2020 г. с модулите “Трудово право”, “Граждански процес” и “Облигационно право”.

Задължителна квалификация при повишаване в длъжност на съдии и прокурори

През 2019 г. бяха актуализирани програмите за задължителна квалификация на прокурори при повишаване в длъжност от районно на окръжно ниво. Разработен бе и допълнителен модул, предназначен за прокурори от Специализираната прокуратура. По актуализираната програма бе проведено смесено обучение с целева група прокурори от Специализираната прокуратура и следователи от Следствения отдел на Специализираната прокуратура. Дистанционната част бе проведена в периода 11 ноември - 8 декември 2019 г. и включваше 5 модула, а присъствената - от 11 до 13 декември 2019 г.

Актуализирани бяха и програмите за задължителна квалификация на съдии от районно на окръжно ниво по модулите “Наказателно право” и “Наказателен процес”, като същите е предвидено да се осъществяват в смесена форма.

Конкурсът за повишаване в длъжност и преместване на съдии в окръжните съдилища бе обявен на 05.07.2019 г., поради което същият все още е в процес на провеждане. След неговото приключване се планира осъществяването на обучения по актуализираните учебни програми.

Други инициативи на НИП с участието на кандидатите за младши магистрати

За трета поредна година в НИП бе организирана инициативата „Дни на самоуправлението“, която се проведе в периода 4 - 8 ноември 2019 г., като за целта бе избрано временно ръководство на НИП в състав: Боян Войков - кандидат за младши съдия, Димитринка Русенова - кандидат за младши прокурор и Веселин Михайлов - кандидат за младши следовател. Временното ръководство дискутира актуални въпроси и предложения

на курсистите, които бяха представени в обобщен вид пред ръководството на НИП и взети предвид в организацията на обучението.

Театрална студия „Юстиция”, в състав кандидати за младши магистрати, продължи своите артистични изяви и през 2019 г. На 08.05.2019 г. на сцената на Съюза на юристите в България (СЮБ) бе представена пиесата на Станислав Стратиев “Зимните навици на зайците”. С вълнуващото си представяне, театралната студия в състав: Кирил Петков, Валерия Златева, Виолета Ангелова, Кирил Русев, Зорница Тухчиева, Десислава Йорданова, Васко Пашев и ръководител Диана Мицканова заслужи бурните аплодисменти на публиката.

Електронният бюлетин на НИП през 2019 г. бе посветен на задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши магистрати и въвеждащото обучение на магистрати. Наред с представянето на дейността на НИП, особена част от съдържанието на бюлетина е сравнителен анализ на обучението в школите за магистрати в Белгия, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Португалия, Франция, Чехия и Швеция. Анализът постави началото на дискусиата за необходимите законодателни промени с цел усъвършенстване на задължителното първоначално обучение на младшите магистрати в България.

Текущо обучение на магистратите, съдебните служители и други представители на професионалната общност

В рамките на национални инициативи и регионални партньорства Националният институт на правосъдието обучи 3 039 съдии, 787 прокурори, 161 следователи, 3 064 съдебни служители и 1 370 други представители на професионалната общност. Активното участие на НИП в международното сътрудничество в областта на съдебното обучение създаде възможности за участието на 515 български магистрати и съдебни служители в

През 2019 г. бяха проведени 388 обучителни дейности в рамките на присъствени, дистанционни, комбинирани формати, проведени на регионално, национално и международно ниво с участието на 9115 съдии, прокурори, следователи, съдебни служители и други представители на професионалната общност.

международни обучителни дейности. Устойчиво се повишава ръстът на обучените магистрати от други страни членки в България – 179 представители на европейските съдебни системи са участвали в обучения, стажове и обмени, организирани в НИП.

Иновативни формати за текущо обучение на магистрати и други представители на професионалната общност

Разработената по проектите по ОПДУ на НИП обучителна технология и приетите от УС Вътрешни правила за обучителната дейност на Института създадоха възможности за провеждане на разнородни обучителни дейности, комбиниращи форми и методи на учене, които надграждат и допълват конвенционалните присъствени и дистанционни формати.

На 30.09.2019 г. съдия Арабаджиев от Съда на ЕС води първия мастер клас на НИП на тема “Принципите на върховенството на правото и на взаимното доверие между държавите членки в правото на Европейския съюз”. Над 40 съдии, прокурори, следователи, преподаватели на Националния институт на правосъдието, членове на Конституционния съд, Висшия съдебен съвет и Инспектората към ВСС обсъждаха предизвикателствата пред правосъдните системи на ЕС в областта на върховенството на правото и интегритета на магистратите. Със събитието бе даден старт на новата инициатива на НИП, свързана с провеждането на мастер класове, насочени към развиването на професионални умения и познания в специфични области на правораздаването и съдебното обучение. Идеята е изтъкнати български и международни експерти с призната компетентност и опит да водят мастер клас по конкретни теми, като определят профила и нивото на професионална компетентност на участниците.

Зонални съвещания

През 2019 г. Националният институт на правосъдието продължи да налага модела на зонални съвещания като стратегически инструмент за усъвършенстване на практическите умения и компетентности на магистратите по апелативните райони в страната. В проведените зонални съвещания по апелативни райони, участваха 239 съдии. Устойчив е ръстът на участниците в зонални съвещания - броят на обучените магистрати спрямо 2018 г. е нараснал с 80% ². Основните теми, обсъдени в рамките на зоналните съвещания бяха:

Обмен на практики в зонални съвещания

- „Проблеми при обжалване на отказите на длъжностните лица при Агенция по вписванията. Проблеми при разглеждане на споровете, произтичащи от застрахователни правоотношения и преки иски за пострадали лица. Актуални въпроси относно одобряване на оздравителен план и

възобновяване на производство по несъстоятелност“;

²През 2018 г. 133 магистрати са участвали в зонални съвещания.

- „Практически проблеми, свързани с възобновяване на наказателното производство. Престъплението измама по НК”;
- „Превенция на професионалния стрес и изчерпване. Риск от небалансирано поведение на работното място, свързано с емоционален срив. Запознаване с техники и умения за овладяване и управление на стреса на работното място. Етични стандарти в отношенията между магистрати, съдебни служители и страни по делата в контекста на Burn-out синдрома”;
- „Добри практики: форми на комуникация, работа с медии. Състезателност и справедливост на наказателния процес при използване на доказателствени материали, получени при нарушаване на някои основни права, защитени от КЗПЧОС“;
- „Добри практики: форми на комуникация, работа с медии. Актуални проблеми по приложението на Закона за защита на потребителите при граждански и търговски спорове (защита на потребителите, неравноправни клаузи в потребителските договори). Преглед на актуалната съдебна практика“.

Учебни планове в текущото обучение. Направления в обучителната дейност за магистрати и други представители на професионалната общност

Учебните планове в текущото обучение се разработиха в сътрудничество и взаимодействие с Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Прокуратурата на РБ и Министерството на вътрешните работи. Установен е механизъм за координация на годишната учебна програма на НИП с Програмата за вътрешноведомствено обучение на Прокуратурата на РБ с оглед недопускане на припокриването на теми и обучаеми. Експертните групи на Програмния съвет на НИП активно се включват в процеса на планиране и актуализиране на учебните планове.

Гражданско право и процес. Търговско право

През 2019 г. НИП организира обучения по апелативните райони на страната за съдиите от търговските отделения на тема "Проблеми в правоприлагането на производствата по стабилизация и търговска несъстоятелност", в които бяха обучени 156 участници - 144 съдии и 12 съдебни помощници. Обсъдените проблеми по прилагането на

действащата нормативна уредба и практическите въпроси, поставени в съдебната практика, бяха систематизирани и разработени от временните преподаватели, участвали в обученията, в практически наръчник, в помощ на съдиите в производствата по стабилизация и търговска несъстоятелност. Наръчникът, изготвен и в електронен формат, дава практически насоки в работата по дела за търговска несъстоятелност и стабилизация.

С оглед изследването на устойчивостта на резултатите от провежданите обучения по

Обучение в Националния институт на правосъдието

несъстоятелност Националният институт на правосъдието разработи анкета за оценка на ефекта от проведените обучения върху професионалното поведение на участниците. Инициативата на НИП беше проведена в периода 29 май - 5 юни 2019 г., като обхвана участниците в обученията, организирани за Софийския, Варненския, Великотърновския и Бургаския апелативни райони. Резултатите от оценката, очертани на база на попълнените анкети от

обучаемите, формираха ключови изводи във връзка с постигнатите цели на обученията. 82% от респондентите ги оценяват като изключително полезни в ежедневната им работа, като 14% подчертават необходимостта от продължаване на обученията в присъствен формат. Обучените магистрати категорично изразяват мнението, че са придобили по-голяма увереност в практиката след провеждането на обученията по несъстоятелност и стабилизация.

В съответствие с утвърдените учебителни практики на Европейската мрежа за съдебно обучение НИП продължи да организира междупрофесионални обучения с участието на обучаеми от органите на съдебната и на изпълнителната власт. Разработеното през 2019 г. обучение на тема „Практически въпроси, свързани с обсъждане на спорните въпроси при вписването в Търговския регистър и уеднаквяване на практиката в тази област“, в което взеха участие 25 съдии, разглеждащи търговски дела и 43 длъжностни лица по регистрацията от териториалните поделения на Агенцията по вписванията от апелативните

райони на Бургас, Варна и София, бе отчетено като успешна форма за обучение на разнородни целеви групи, насочена към обсъждане на спорните въпроси при вписването в Търговския регистър и уеднаквяване на практиката в тази област.

Прилагането на инструментите за съдебно сътрудничество по граждански и търговски дела бе тема на обучението "Компетентност, признаване и изпълнение по граждански и търговски дела - Регламент 1215/2012. Европейска заповед за заповед за заповед на банкови сметки. Европейска заповед за плащане". Обучението бе включено в Каталог+ на Европейската мрежа за съдебно обучение, българските съдии, съвместно с колеги от други страни членки обмениха професионална експертиза и опит в прилагането на международноправните инструменти за взаимопомощ по граждански и търговски дела, както и потенциалното влияние на Брекзит.

Програма Каталог +

Теми от гражданското и търговското право бяха разгледани в 18 обучения, организирани в рамките на Програмата за регионално обучение, в които взеха участие 540 обучаеми (443 съдии, 27 адвокати, 11 държавни съдебни изпълнители, 2 нотариуси, 2 помощник-нотариуси, 4 прокурори, 45 съдебни помощници, 2 съдебни служители, 4 съдии по вписванията).

В допълнение към присъствените обучителни формати, специфични теми на гражданското право и процес и на търговското право бяха разгледани в 12 електронни дистанционни обучения с участието на 401 представители на професионалната общност.

Продължи тенденцията в обученията по материи хоризонтално да се интегрират относимите аспекти на правата на човека и практика на Европейския съд по правата на човека. На 20.02.2019 г. съдия Йонко Грозев от Европейския съд по правата на човека представи темата "Отговорност за невярна, позоряща информация и реч на омразата. Баланс между свободата на изразяване и защитата на личния живот в практиката на ЕСПЧ". Дискусията с участието на съдия Грозев бе излъчвана в реално време, в канала „Електронно

обучение НИП“ на Националния институт на правосъдието в You Tube, като в нея взеха участие 66 представители на професионалната общност. 30 потребители проследиха дискусията онлайн.

Наказателно правосъдие

Присъствени обучения за магистрати

В областта на наказателното право и процес НИП организира 11 присъствени обучения по теми, свързани с процесуалните нарушения в досъдебното производство и ефективното разследване по наказателни дела, данъчни и корупционни престъпления, противодействие и разследване на организираната престъпност, международно сътрудничество по

наказателни дела, защита на финансовите интереси на ЕС и прилагане и контрол на специалните разузнавателни средства, в които бяха обучени 403 участници (168 съдии, 162 прокурори, 32 следователи, 18 служители МВР, 4 съдебни помощници 1 прокурорски помощник и 18 съдебни служители).

Наказателното правосъдие бе застъпено в 15 електронни дистанционни обучения, организирани от Института с участието на 429 обучаеми.

По Програмата за регионално обучение, осъществявана в партньорство със съдилищата в България бяха проведени 14 обучения по наказателноправни въпроси, в които участваха 442 обучаеми (285 съдии, 96 прокурори 26 адвокати, 9 следователи, 4 прокурорски помощници, 3 служители в МВР, 19 съдебни помощници).

През 2019 г. Националният институт на правосъдието организира поредица от обучения, насочени към развиване на уменията и професионалната компетентност на съдиите, прокурорите и служителите на разследващите органи относно актовете, постановени в производствата с наказателноправен характер в държавите членки на ЕС и престъпленията, извършвани чрез използването на информационни и компютърни

технологии и измами с банкови карти. Европейските правила по обезпечаване и конфискация по наказателни дела и потенциалното влияние на Брекзит бяха представени от съдия Майкъл Хопмайер, водещ международен експерт в областта на икономически престъпления и конфискацията на незаконно придобито имущество от Обединеното кралство.

Съвместно със Софийската градска прокуратура в края на м. ноември 2019 г. Институтът разработи „Практическо обучение по Закона за данък върху добавената стойност, Закона за корпоративното подоходно облагане, разследване по чл. 255 и чл. 256 от НК“, насочено към повишаване на квалификацията на прокурорите и следователите в данъчната материя. В обучението участваха 47 прокурори и следователи, разследващи данъчни престъпления от Софийския, Пловдивския и Бургаския апелативни райони.

Във връзка с влизането в сила от 01.01.2020 г. на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане наказание лишаване от свобода или на мерки включващи лишаване от свобода, с който се въвежда промяна в компетентността на окръжните съдилища по местоживееене на осъденото лице при признаването на решенията за налагане на наказания лишаване от свобода и трансфер на осъдени лица в други държави в ЕС, Националният институт на правосъдието изготви пакет от обучителни дейности, свързани с прилагането на Закона по апелативни райони. На 9 декември 2019 г. стартира първото от поредицата обучения, в което участваха 39 съдии, разглеждащи наказателни дела, и прокурори от района на Апелативен съд София.

С оглед посрещането на обучителните потребности на специализираните съдилища и прокуратури НИП разработи и проведе обучение на тема "Тероризъм. Съвременни аспекти на разследването на тероризма. Координация между структурите, свързани с разследването на тероризма“. В обучението участваха 15 съдии от Специализирания наказателен съд, 17 прокурори и следователи от Специализираната прокуратура и 5 служители на МВР.

През м. юни 2019 г. в Националния институт на правосъдието бе домакин на Кръгла маса по изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека относно ефективността на разследването по наказателни дела. Събитието се организира от Отдела за изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека към Съвета на Европа и

Министерството на правосъдието, с оглед оказване на подкрепа за българската държава в изпълнението на тези решения.

По инициатива на Националния институт на правосъдието и в сътрудничество с Върховната касационна прокуратура и Министерството на правосъдието бе изготвен анализ на решенията на Европейския съд по правата на човека, постановени след 2016 г. относно ефективността на разследването. Изготвеният анализ от междуведомствена работна група с участието на представители на ДППРБЕСПЧ, ВКП и на академичните среди предостави конкретни насоки в планирането на обучителната дейност по права на човека, които бяха обсъдени от ресорните експертни групи на Програмния съвет. Същевременно, структурираният подход за периодично анализиране на решенията на ЕСПЧ от гледна точка на обучителната дейност допринесе за изграждането на работещ механизъм за ефективно взаимодействие между институциите относно изпълнението на решенията на Съда.

Във връзка с пакета от законодателни изменения през 2017 г. в областта на условното предсрочно освобождаване, пробационните мерки и замяната на наказанието „доживотен затвор“ с „лишаване от свобода“, през 2019 г. НИП изготви анализ на тази тема в контекста на пилотното решение на ЕСПЧ по делото *Нешков и други срещу България*. През 2020 г. предстои публикуването на резултатите от изследването в електронен формат и представянето им пред професионалната общност.

Административно правосъдие

През 2019 г. бяха организирани 19 присъствени обучения в областта на административното правосъдие в рамките на проекта „Иновативни продукти и услуги в обучението, организирано от НИП“. Обученията се поведоха в партньорство с Върховния административен съд и в тях взеха участие 498 представители на целевата група – 258 съдии от административните съдилища, 1 прокурор, 133 съдебни помощници и съдебни служители. Темите на проведените обучения покриваха различни аспекти от административното правосъдие – административният договор в контекста на последните промени в АПК; особени случаи на компетентност на административните органи; форми на ограничаване на конкуренцията; административни и съдебни производства по ЗЗК; съдебно обжалване по ЗУТ; Изборен кодекс.

Водещи международни експерти от Европейската мрежа за съдебно обучение, Академията за европейско право и Европейската асоциация на административните съдии участваха в обученията по енергетика, политики на ЕС в област „Екология“, заблуждаващата и сравнителната реклама и практика на Съда на Европейския съюз, облагане с ДДС.

Необходимостта от надграждане на счетоводните познания и умения на съдиите обоснова разработването и организирането на поредица от обучения на тема „Счетоводно и данъчно законодателство. Практическо обучение по обща теория на счетоводството и Закон за корпоративното и подоходно облагане“. В обученията се включиха 58 съдии и 8 съдебни помощници от административните съдилища.

В рамките на Програмата за регионално обучение бяха проведени 13 обучения по административноправни въпроси, в които участваха 359 обучаеми (326 съдии, 4 прокурори, 27 съдебни помощници, 1 следовател, 1 държавен съдебен изпълнител).

Осем електронни дистанционни обучения бяха проведени по теми от административното правораздаване с участието на 313 обучаеми.

Достъп на децата до правосъдие

На 05.04.2019 г. специалният докладчик на ООН за продажбата на деца, детската проституция и детската порнография, г-жа Мод де Бор-Букикио се срещна с директора на Института и с представители на Върховната касационна прокуратура във връзка със системата на детското правосъдие в страната и предприетите инициативи, насочени към реформиране на системата и подобряване на достъпа на децата до правосъдие. Единодушно бе становището, че специализацията и подходящото обучение на всички професионалисти, работещи с деца в конфликт със закона е от решаващо значение за гарантиране на достъпа до правосъдие на децата и тяхната социална интеграция.

В съответствие с препоръките на Съвета на Европа за работа с деца НИП прилага мултидисциплинарен подход в обученията по тази тема, предвиждащ интегриране на социални работници, психолози, съдебни медици, съдии, прокурори, съдебни служители и полицаи в обучителните дейности, насочени към работата с малолетни и непълнолетни лица. В проведеното електронно дистанционно обучение през 2019 г. по теми, свързани с

изслушването на непълнолетните и прилагането на адаптирани към детето техники и методики за разпит съвместно участваха съдии, прокурори, следователи, съдебни служители и педагози.

На 28 - 29 ноември 2019 г. съвместно с Фондация „Български център за нестопанско право” - основен организатор на събитието, Висшия адвокатски съвет и Института за държавата и правото при БАН и с подкрепата на УНИЦЕФ - България се проведе международна конференция на тема „Българското правосъдие за деца - 30 години след Конвенцията за правата на детето“. Поводът за конференцията бе отбелязването на 30-ата годишнина от приемането на Конвенцията за правата на детето от Общото събрание на ООН, ратифицирана от Република България с решение на ВНС от 11.04.1991 г. (в сила от 3.07.1991 г.). Във форума взеха участие над 120 представители на професионалната общност от страната и чужбина – магистрати, адвокати, представители на академичните среди и на неправителствените организации. Публикуваният сборник с материали от конференцията е достъпен на български и на английски език на интернет страницата на Института.

Обучения за административни ръководители в съдебната система

Проведените през 2019 г. обучения за административни ръководители в органите на съдебната система надградиха професионалните умения и компетентности в областта на управлението на човешките ресурси, работа с класифицирана информация и специални разузнавателни средства.

Въз основа на прецизно идентифициране на актуалните обучителни потребности на магистратите с ръководни функции, в сътрудничество с Висшия съдебен съвет бе проведено обучение на тема „Дисциплинарни правомощия на административните ръководители на органите на Прокуратурата на Република България”.

През 2019 г. НИП организира обучение с участието на административни ръководители на съдилища, избрани за първи управленски мандат от 2017 г.

Обучения по комуникационната и медийната стратегии на съдебната власт

През 2019 г. успешно приключи обучителната кампания, насочена към съдиите, определени за контакт с медиите, и прокурорите - говорители. Проведени бяха 2 практически обучения по темата, като основен акцент бе поставен върху симулираните

упражнения и поведението на магистратите пред телевизионна камера. Ангажирането на журналисти с безспорен авторитет сред магистратската общност беше ключово за полезността на обученията.

Проведено бе специализирано обучение в смесена форма, съчетаващо дистанционна част и практическа част за работа с медиите, предназначено за членовете на Висшия съдебен съвет и инспекторите от Инспектората към Висшия съдебен съвет. Преподавателският екип на обучението включваше журналисти с опит в отразяването на съдебната власт, специалисти по кризисни комуникации и експерти „Връзки с обществеността” с област на професионалната експертиза – съдебен PR. Дистанционните електронно модули включваха отворен форум за дискусия между преподаватели и обучаеми.

Програма за регионално обучение

В рамките на Програмата за регионално обучение на Националния институт на правосъдието през 2019 г се проведеха 64 регионални обучения с участието на 2 384 обучаеми (1 284 съдии, 104 прокурори, 10 следователи, 107 съдебни помощници, 4 прокурорски помощници, 3 служители в МВР, 794 съдебни служители, 6 съдии по вписванията, 15 държавни съдебни изпълнители, 2 нотариуси, 2 помощник нотариуси и 53 адвокати). Партньори по Регионалната програма бяха 55 съдилища (апелативните съдилища, 21 административни съдилища, 22 окръжни съдилища, Специализирания наказателен съд и 7 районни съдилища). Програмата се осъществи в рамките на проекта на НИП „Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието”, осъществяван по ОП „Добро управление“.

През 2019 г. беше изготвена междинна оценка на приложения организационен модел на регионално обучение, която беше представена и обсъдена с представители на органите на съдебната власт, съдебни служители и съдебни обучители в рамките на две работни регионални срещи. Предложенията и препоръките на професионалната общност бяха отчетени при изготвянето на Проект за изменение и допълнение на Вътрешните правила за организацията и реда за обучителната дейност на НИП, който беше приет от УС на НИП на 2.12.2019 г. Програмата за регионално обучение се интегрира във Вътрешните правила за обучителната дейност на НИП като част от процеса на кодифициране и унифициране на нормите, регламентиращи обучителната дейност на Института.

Оценяване на ефекта от обученията върху професионалното поведение на обучаемите (ниво 3 по модела на Къркпатрик³)

През 2019 г. Националният институт на правосъдието пилотно проведе оценяване на ефекта от обучението върху професионалното поведение на участниците (ниво 3 по модела на Къркпатрик). Инициативата се осъществи със собствен ресурс и експертиза на НИП, доколкото на европейско ниво в рамките на Европейската мрежа за съдебно обучение няма разработена методология и насоки за такъв тип оценка. Резултатите от оценката, очертани на база на попълнените анкетни карти, дадоха полезни изводи и насоки за съдържанието и методиката на обученията и възможностите за тяхното усъвършенстване в бъдеще. През първата половина на 2019 г. инициативата обхвана обученията по несъстоятелност и производството по стабилизация.

През м. юли – септември 2019 г. НИП проведе оценяване на ниво 3 по модела на Къркпатрик на обученията в областта на ефективното разследване по наказателни дела в светлината на решенията на Европейския съд по правата на човека, организирани в периода 2016 - 2019 г. 131 магистрати и съдебни служители, взели участие в тези обучения, се включиха в процеса на оценяване. Изготвеният анализ набеляза важни изводи и препоръки, които бяха отчетени от експертните групи на Програмния съвет при планиране на обучителната дейност на НИП за 2020 г. Резултатите от анализа са публикувани във виртуалната читалня на Портала за електронно обучение на НИП.

³ Четирите нива на Къркпатрик представляват концепция за оценяване на обучението на ниво реакция, учене, поведение, резултати.

Обучение на съдебните служители

*Кръгла маса – ефективна форма на
обучителна дейност*

През 2019 г. 3064 съдебни служители участваха в национални и регионални обучителни дейности, осъществявани в присъствен, електронен и комбиниран формат. 42 съдебни служители се включиха в международни обучения и инициативи в областта на съдебното обучение. Броят на обучените съдебни служители спрямо 2018 г. е нараснал с 23 %.

Инициативата за начално (въвеждащо) обучение за новопостъпили съдебни служители от специализираната администрация на органите на съдебната власт продължава да осигурява изграждането на основа за професионално развитие и да акцентира върху все по-ефективното интегриране на теоретични знания с практически изисквания, необходими за изпълнение на различните длъжности в съдебната администрация. През 2019 г. бяха проведени 3 обучения за общо 105 новоназначени съдебни служители (70 от съдилищата и 35 от ПРБ).

В рамките на текущото обучение на съдебната администрация, целящо подобряване на професионалните познания и практическите умения на различните категории съдебни служители, през 2019 г. беше представена балансирана програма от обучителни събития, обхващаща както строго професионални учебни теми, така и теми от обща компетентност.

В резултат на постоянния процес по идентифициране на потребностите от обучение на съдебната администрация обучителната тематика бе разширена и в рамките на проект „Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието” бяха разработени нови учебни планове, насочени към по-широка целева аудитория.

За съдебните служители с ръководни функции бяха представени обучителни планове, отразяващи спецификата на работа в различните органи на съдебната власт. Новата тема "Управление на съдебната администрация в ПРБ" акцентира върху управлението на човешките ресурси в ПРБ, в т.ч. необходимите стъпки и действия при изготвяне на щатни

разписания, длъжностни характеристики, провеждане на конкурсни процедури, оценка на изпълнението и т.н. Изключителен интерес беше проявен към новоразработената тема "Управление и развитие на екипи. Екипна работа и ефективност", насочена към ръководните служители в съдилищата, чиято цел беше да удовлетвори специфични професионални нужди, като предостави надграждащо познание в областта на лидерската компетентност.

Темите "Прилагане на защитата на личните данни. Закон за достъп до обществена информация в съдебната система" и "Прилагане на Закона за обществените поръчки в органите на съдебната власт" бяха специално разработени за служителите от администрацията на Висшия съдебен съвет, Инспектората на ВСС и Националния институт на правосъдието.

В сътрудничество с Върховния административен съд по проект „Иновативни продукти и услуги в обучението, предоставяно от НИП” бяха разработени учебни планове по нови теми за съдебни служители. В обученията по темите „Нови моменти в работата на съдебните деловодители и съдебните секретари в административните съдилища с оглед промените в АПК, ЗСВ и други нормативни документи”, „Изготвяне и изпращане на съдебни книжа през призмата на промените в АПК. Производство по влезли в сила актове. Архивиране и унищожаване на дела“, „Отговорност на ръководителите на съдебните органи за финансовата дейност на административните съдилища. Практико-приложни аспекти в счетоводното отчитане. Специфика при отчитане на европейското финансиране“ и „Правни въпроси в работата на съдебната администрация - организация на съдебната администрация;

Инициативи по сътрудничество с партньори

действия на съдебната администрация и връзка със законност на съдебните решения; новости в АПК - електронна комуникация със страните; Етичен кодекс на съдебните служители“ бяха обучени 99 съдебни служители на различни нива от административните съдилища и 18 съдебни помощници.

Каталогът от обучения, насочени към съдебните служители от Прокуратурата на Република България, беше обогатен с нови учебни планове по темите "Документооборот и деловодна дейност в ПРБ" и "Прилагане на Закона за достъп до обществена информация".

Формална и неформална комуникация по време на обучителните дейности

От предлаганите специализирани теми за съдилищата висок интерес беше проявен към „Съдебно сътрудничество по граждански дела“, „Съдебно сътрудничество по наказателни дела“, „Гражданско деловодство“, „Наказателно деловодство“, „Съдебни секретари“, „Връчване на призовки и съдебни книжа“. Темите „Защита на класифицираната информация в съдебната система“ и „Защита на личните данни в съдебната система“ са постоянно актуални и продължават да се радват на силен професионален интерес. От интердисциплинарните теми се затвърди традиционният интерес към „Етично поведение на съдебния служител“, „Работа с текстове съгласно актуалните граматически правила“, както и към темата „Съдебно-административно обслужване на граждани“ с участието на преподаватели от неправителствени организации, работещи интензивно с хора с увредено зрение и слух.

Във всички присъствени обучения, организирани за съдебната администрация, традиционно се използват разнообразни форми и методи за презентиране на учебното съдържание. Наред с вербалното преподаване на съдържанието в съчетание с мултимедийна презентация, в учебните планове се включват иновативни подходи, които способстват за по-ефективното представяне и усвояване на подготвената информация. Ефективните методи, използвани в обученията през 2019 г., включваха симулативни ролеви игри за работа по зададени или изведени от участниците казуси в малки групи и представяне на групов продукт в голяма група; трениране на специфични умения в щадяща и подкрепяща среда; динамични дискусии; практическа интеракция; работа в реално време със софтуерни продукти, в т.ч. и Европейските съдебни атласи по гражданскоправни и наказателноправни въпроси, при която участниците провеждат практически интерактивни упражнения, като

разглеждат различни процедури и попълват формуляри, включително такива с динамично съдържание.

Следвайки разбирането на засилената роля и компетентности на съдебния учител, през 2019 г. беше проведено обучение на обучители в смесен формат, което надгради капацитета на 14 временни преподаватели за разработването и представянето на теми за съдебната администрация.

Обучение на съдебните заседатели

В изпълнение на задълженията си за провеждане на начално обучение на съдебните заседатели през първите три месеца от техния мандат, Националният институт на правосъдието, в партньорство с 23 районни, окръжни и военни съдилища организира присъствени обучения по места за 882 съдебни заседатели. Учебният план на обученията включва теми в областта на устройството на съдебната власт, статута на съдебния заседател, организацията на работата на съдебния заседател като член на съдебния състав, като се фокусира върху основните понятия и принципи от наказателното право и процес и етични норми и изисквания за работата на съдебния заседател.

С цел обезпечаване на ефективното провеждане на обученията през предстоящия интензивен период на започващи нови мандати на съдебните заседатели в цялата страна, през 2019 г. беше проведено и обучение на обучители на съдебни заседатели, в което бяха обучени 24 съдии с опит в наказателното правораздаване от всички съдебни райони в страната.

Международно сътрудничество и обмен

Европейска мрежа за съдебно обучение

Европейската мрежа за съдебно обучение е основната платформа за обмен на знания и умения на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители и играе ключова роля за укрепването на европейското пространство на правосъдие чрез развитие и споделяне на общоевропейска съдебна култура.

През 2019 г. 388 български магистрати и съдебни служители участваха в 91 обучителни дейности, международни обмени и работни срещи, насочени към текущата квалификация, организирани от ЕМСО в страната и чужбина.

161 магистрати от други страни членки на ЕС, Западните Балкани и Молдова участваха в обучения и стажове на Мрежата в България.

НИП беше домакин на шест събития от Календара на ЕМСО: полуфинала на състезанието за младши магистрати „ТЕМИС“; обучение „Защита на личните данни“, тематичните езикови обучения в областта на защита на личните данни и по данъчно право, както и семинарите в рамките на „Каталог+“ „Защита на финансовите интереси на европейския съюз. Престъпни състави. Функции на ОЛАФ. Европейска прокуратура“ и „Компетентност, признаване и изпълнение по граждански и търговски дела - Регламент 1215 /2012. Европейска заповед за заповед за заповед на банкови сметки. Европейска заповед за плащане“.

Представители на професионалната общност взеха участие в обученията на ЕМСО, организирани по проекта „Върховенство на правото“. Публикуваните по проекта електронни издания са достъпни на електронната страница на Института. В библиотеката на НИП е налична публикацията „Върховенството на закона в Европа. Гледната точка на практиците и на академичната общност“.

Сътрудничество с Академията по европейско право (ERA)

През 2019 г. 26 български магистрати и съдебни служители взеха участие в обученията по Програма „Правосъдие“ на Академията по европейско право. НИП се включи като партньор в два нови проекта на Академията по европейско право по следните теми:

- „Обучение на съдии - координатори“, финансиран по програма „Правосъдие“ на Европейската комисия. Проектът е насочен към създаване и укрепване на работещи структури на съдии координатори по европейско право в страните членки на ЕС. 5 съдии от България участваха в началната обучителна дейност по проекта, която се проведе през м. октомври в гр. Трир, Германия.
- „Интерактивни обучения относно Хартата на основните права на ЕС. Акцент върху правото на справедлив съдебен процес“. Проектът има за цел да предостави задълбочен прочит на практическите аспекти на прилагането и тълкуването на Хартата

на основните права на ЕС от гледна точка на правото на справедлив съдебен процес и ефективни правни средства на защита.

Националният институт на правосъдието беше домакин на две обучения, организирани от ERA през 2019 г.:

- „Право на ЕС в областта на правата на хората с увреждания”, 13 - 15 ноември 2019 г;
- „Процедури по европейско сътрудничество по граждански дела – правен английски език за съдебни служители”, 2 - 5 декември 2019 г.

Институт за съдебно обучение на Белгия (IGO)

Националният институт на правосъдието е партньор на Института за съдебно обучение на Белгия (IGO) по проекта „Обединяване на усилията срещу кибертероризма – обмяна на добри практики” в рамките на програмата „Правосъдие“ на ЕК. Основните дейности по проекта включват разработването на обучителна програма в областта на кибертероризма и провеждането на международен семинар за 90 участници, както и изготвянето на наръчник по темата.

Представител на Върховна касационна прокуратура участва като национален експерт в Научния комитет на проекта с основна задача изготвяне на програма на обучението по проекта и тематичен наръчник. 6 български магистрати - 2 прокурори от Специализираната прокуратура, 3 съдии от Специализирания наказателен съд и 1 съдия от Софийски градски съд, взеха участие в международния семинар по проекта, който се проведе в гр. Спа, Белгия, в периода 22 - 25 октомври 2019 г.

Европейска банка за възстановяване и развитие (EBRD) и Международна организация за развитие на правото (IDLO)

През 2019 г. НИП успешно изпълни проекта в областта на развиването на професионална компетентност по данъчно право, финансиран от Европейската банка за възстановяване и развитие и изпълняван съвместно с Международната организация за развитие на правото, със съдействието на Асоциацията на българските административни съдии.

В рамките на проекта бяха проведени обучения в присъствен и електронен формат, в които участваха 90 съдии от административните съдилища.

Европейска интеграция на страните от Западните Балкани

НИП твърдо отстоява и насърчава стратегическия приоритет за европейска интеграция на Западните Балкани, поставен в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС със Софийския дневен ред за интеграция на Западните Балкани. През м. април 2019 г. бе организирана регионална среща с участието на съдебните обучителни институции от Западните Балкани на тема “Насърчаване на съдебното обучение по данъчно право в съдебните системи на Западните Балкани”. Събитието е стъпка напред по пътя към приобщаване на съдебно-обучителните институции на Западните Балкани към европейското семейство. В срещата взеха участие представители на обучителните институции от Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Северна Македония, Сърбия и Черна гора, както и съдии и съдебни обучители от Върховния административен съд и Административен съд София. На срещата се обсъдиха общите предизвикателства пред държавите от региона в областта на съдебното обучение, като беше споделян професионален опит и добри практики.

Съвет на Европа

Сътрудничеството със Съвета на Европа е стратегическо за развитието на компетентности за прилагане на стандартите на Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи.

НИП е партньор по проекта на Европейската програма за обучение по права на човека за юристи (HELP) на Съвета на Европа „HELP в ЕС”. В рамките на проекта се проведе обучение с трансгранична присъствена среща на тема „Правото на убежище в светлината на ЕКПЧ”, с участието на 20 български магистрати и експерти от Държавната агенция за бежанците, ГД „Гранична полиция” и Дирекция „Миграция” на МВР.

НИП участва и в проекта „Превенция на радикализацията” на Съвета на Европа, насочен към мерките за противодействие на радикализацията на европейско ниво.

Норвежки финансов механизъм (2014 - 2021)

През 2019 г. НИП продължи работа по подготовката на проектите, предвидени да се осъществят в рамките на новия програмен период на Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2014 - 2021 г. Норвежката съдебна администрация (НСА) е ключов партньор по проекта на НИП, насочен към осигуряване на модерна учебна среда за представителите на професионалната общност. Ефективното сътрудничество и взаимодействие с НСА стои в основата на планираните дейности и резултати по проекта.

Министерството на правосъдието е партньор по проекта на НИП на тема „Предотвратяване и борба с насилието срещу жени и домашното насилие“, насочен към укрепване капацитета на правоприлагащите, правоохранителните органи и компетентните институции за по-ефективна превенция и противодействие на насилието, основано на пола и домашното насилие.

Проектите, фокусирани в рамките на Норвежкия финансов механизъм се предвижда да стартират в началото на 2020 г.

Организация за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ)

Националният институт на правосъдието съвместно с Прокуратурата на РБ и ГД „Национална полиция“ в Министерство на вътрешните работи са партньори по проекта „Ефективни стратегии и практики в системата на наказателното правосъдие за борба с насилието по полов признак в Източна Европа“, осъществяван в България, Румъния и Унгария в периода м. април 2018 – април 2020 г. Проектът е насочен към укрепване капацитета на полицейските служители, прокурорите и следователите за ефективно разследване на случаите на насилие, основано на пола. През 2019 г. м. юни 2019 г. в Пловдив се проведе обучение по проекта с участието на 24 полицейски служители и прокурори.

В периода 25.11 - 10.12.2019 г. по проекта беше проведена национална информационна кампания по проблемите на насилието срещу жени, с участието на Главна дирекция „Национална полиция“ на МВР, Националният институт на правосъдието и Върховна касационна прокуратура.

Международни делегации и работни посещения в Националния институт на правосъдието

През 2019 г. Националният институт на правосъдието бе домакин на работни срещи и посещения на международни делегации в областта на съдебното обучение.

През м. май 2019 г. френски магистрати от Окръжен съд Вердюн, Франция обсъдиха с представители на Института добри практики в задължителното първоначално и текущото обучение.

Интензивно е сътрудничеството на НИП с Британското посолство в България, в рамките на което британски експерти участват като съдебни обучители в Института.

На 14 октомври 2019 г. НИП бе домакин на среща със специалния докладчик на ООН за насилието срещу жени г-жа Дубравка Шимонович и представителите на Прокуратурата на Република България. В рамките на тристранната среща бяха обсъдени въпросите за достъпа до правосъдие на жертвите на домашно насилие, защитата им, както и обученията, които НИП предоставя на българските магистрати в тази сфера.

В началото на м. ноември 2019 г. представители на Прокуратурата на Нюрнберг-Фюрт проведоха работна среща с постоянните преподаватели на кандидатите за младши прокурори и посетиха практическо занятие на кандидатите за младши прокурори.

В края на 2019 г. директорът на НИП се срещна с новия постоянен съветник по юридическите въпроси в Посолството на САЩ г-жа Джесика Ким. На работната среща бяха обсъдени възможностите за сътрудничество в областта на съдебното обучение като част от изграждане на капацитет в противодействието на корупцията, прането на пари и организираната престъпност.

Библиотека на НИП

През изминалата година библиотечният фонд на Института бе обновен с 316 тома специализирана литература. През годината новорегистрираните читатели са 129, а заетите библиотечни единици 549. Изготвени са 61 библиографски справки и са сканирани 186 материала.

Институтът предоставя библиографски описания на книги, продължаващи и периодични издания, статии и доклади в областта на правната литература чрез своя електронен библиотечен каталог, а при осъществяване на различите форми на онлайн обучения (излъчвания в реално време, уебинари, видеоконференции, предоставяне на записи и видеоуроци) използва подходящи платформи като You Tube, Zoom и др.

Работна среда и институционална структура

През 2019 г. с решение на Пленума на Висшия съдебен съвет, обн., ДВ. , бр. 79 от 08.10.2019 г. беше изменен и допълнен Правилникът за организацията на дейността на Националния институт на правосъдието и на неговата администрация. Приетите изменения и допълнения са предложени и одобрени преди това с решение по т. 7 от Протокол № 113/08.07.2019 г. от УС на НИП.

През 2019 г. Управителният съвет на НИП проведе 5 заседания, на които се решаваха стратегически и оперативни въпроси във връзка с дейността на Института – одобряване на учебни програми и преподаватели на НИП, решаване на бюджетни въпроси, съгласуване участието на Института в проекти и др.

С решение по т. 1 от Протокол № 112/22.04.2019 г., УС на НИП прие Вътрешни правила за финансово управление и контрол в НИП, Вътрешни правила за счетоводния документооборот в НИП, Вътрешни правила за управление на човешките ресурси в НИП и Вътрешни правила за работната заплата на съдебните служители в НИП, съставляващи част от системата за финансово управление и контрол в НИП.

С решение по т. 1 от Протокол № 114/30.09.2019 г., УС на НИП прие Стратегия за управление на риска в Националния институт на правосъдието.

С решение по т. 1 от Протокол № 115/02.12.2019 г., УС на НИП прие Стратегически план за дейността на Националния институт на правосъдието 2020 - 2022 г.

С решение по т. 2 от Протокол № 115/02.12.2019 г., УС на НИП прие Правила за изменение и допълнение на Вътрешните правила за организацията и реда на обучителната дейност в Националния институт на правосъдието, с които се създаде нов ред за провеждане на регионалната програма.

С решение по т. 8 от Протокол № 113/08.07.2019 г., УС на НИП одобри предложението на директора на НИП и предложи на Пленума на Висшия съдебен съвет да отправи искане до Министерство на здравеопазването за безвъзмездно придобиване на имот държавна собственост, представляващ имот с идентификатор 02659.2195.2722, целият с площ от 7910 кв.м. със сгради – незавършено строителство с идентификатор 02659.2195.747.1 с обща разгъната застроена площ по план от 4047 кв. м., намиращи се в гр. Баня, община Столична, ул. „Стефан Стамболов”/”Майор Будинов“ за обучителната дейност на Националния институт на правосъдието. Във връзка с направеното предложение, Пленумът на Висшия съдебен съвет взе решение по т. 30 от Протокол № 22/26.09.2019 г. Висшия съдебен съвет да придобие безвъзмездно имота за нуждите на обучителната дейност на Националния институт на правосъдието. С Решение № 9/10.01.2020 г. на МС имотът публична държавна собственост е предоставен безвъзмездно за управление на Висшия съдебен съвет за нуждите на Националния институт на правосъдието.

През 2019 със заповеди на директора на НИП са утвърдени Правилник за вътрешния трудов ред в Националния институт на правосъдието (Заповед № РД-00-27/18.03.2019 г.), Вътрешни правила за достъп до обществена информация в Националния институт на правосъдието (Заповед № РД-11-6/09.07.2019 г.), Вътрешни правила за мерките за защита на лични данни в Националния институт на правосъдието (Заповед № РД-11-81/17.12.2019 г.). Одобрени са нови Вътрешни правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма в Националния институт на правосъдието (Заповед № РД-00-36/30.04.2019 г.), които са утвърдени от ДАНС.

Във връзка със създаване на безопасни условия на труд през 2019 г. са утвърдени нови правила и инструкции. В Националния институт на правосъдието е създаден Комитет по условията на труд, в който участват 2 представители на служителите, избрани от Общото събрание на служителите в НИП и 2 представители, определени от работодателя.

Финансови измерения на дейността на Националния институт на правосъдието

В изпълнение на възложените му от закона функции, НИП провежда обучителни дейности, финансирани по бюджет и със средства по ОП „Добро управление“.

При първоначално одобрен бюджет от 3 538 100 лв. в края на 2019 г. НИП отчита окончателен коригиран бюджет в размер на 5 125 757 лв. и изпълнение на бюджета в размер на 5 049 314,43 лв. (вкл. и възнаграждения и осигуровки на кандидатите за младши магистрати) или 98,51%, както и 2 359 786.52 лв. от финансиране по проекти.

През 2019 г. НИП успешно приключи изпълнението на тригодишния проект „Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието“, финансиран по ОП „Добро управление“. Продължава изпълнението на проекта „Иновативни продукти и услуги в обучението, предоставяно от НИП“ и процесът на верификация на разходите на проектите по ОПДУ през 2020 г.

Проект	Одобрен бюджет		Показатели	Изпълнение на бюджета	
	общо за целия период на изпълнение на проекта	за 2019г.		общо	за 2019г.
„Иновативни продукти и услуги в обучението, предоставяно от НИП“	4 408 450,29 лв. (в т.ч. Върховен административен съд: 883 552,87 лв.)	2 099 629,82 лв. (в т.ч. Върховен административен съд: 431 369,82 лв.)	Верифицирани и реално изплатени суми от ОПДУ към 31.12.2019г.	3 519 556,44 лв. (в т.ч. Върховен административен съд: 641 890,14 лв.)	981 211,99 лв. (в т.ч. Върховен административен съд: 254 979,29 лв.)
			Извършени разходи към 31.12.2019г.	3 547 446,65 лв. (в т.ч. Върховен административен съд: 758 485,95 лв.)	1 265 760,71 лв. (в т.ч. Върховен административен съд: 371 575,10 лв.)

Проект	Одобрен бюджет		Показатели	Изпълнение на бюджета	
	общо за целия период на изпълнение на проекта	за 2019г.		общо	2019г.
„Качествено професионално обучение за повишаване ефективността на правосъдието“	3 169 359.47	1 610 060.73	Верифицирани и реално изплатени суми от ОПДУ към 31.12.2019г.	2 810 106.69	1 012 322.51
			Извършени разходи към 31.12.2019г.	2 916 929.12	1 465 600.91